

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Exaltare domine in uirtute tua, Cantabimus & psallemus uirtutes tuas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

gnificat uerbum hebraicum hoc loco. Tunc erit sensus: In reliquijs tuis pręparabis id est, parata habebis ab uide, iudicia & uindictas, quibus in facies eorum reddes, quo quo sese uerterint, ut non tantum possint illi conari contra te quin tu superes & plura eis reddere queas, sicut psal. cviii. de eis dictum est: Fiať contra dominum semper &c. Verum hoc sensu, addenda est nostro textui prępositio, in, uel contra, ut, in faciem eorum. Nisi uoles dicere, qđ pręparet uultum eorum in reliquijs suis, id est, parat eos, ut quicquid moliantur, in uindictis suis copiosis assidue uexentur, ut sicut ponit eos dorsum, sic ponat faciem eorum in reliquijs suis.

Exaltare domine in uirtute tua, Cantabimus & psallemus uirtutes tuas.

Hoc in fauorem Christi, dicitur contra Iudęos, & pulchro epiphonemate psalmum claudit, ac si dicat: Illi uolunt te oppressum in impotentia, ut ipsi, exaltenur in uirtute sua, uellentq; regnum tuum & potentiam tuam omnibus uituperijs & blasphemijs humiliatā, sed frustra & impie, quia hæc est summa rerum omnium: Tu exaltaberis in uirtute tua & glorificaberis in regni tui potentia, id quod nos optamus & gaudemus, ullulent illi, nos cantabimus, & strideat illi & fremant dētib; nos psallemus, Desyderium peccatorū peribit, uirtus tua & regnum tuū stabit, Quia regnum tuū, regnum oīum seculorum, & dominatio tua in omni generatione & generatione, psal. exliiij.

Inter multa hebręe linguę nomina, quę potentiā siue uirtutem significant, duo hoc uersu obseruata mihi sunt, **וּזַרְזָרָה** & **גִּבּוּרָה** gibura, quorum prius proprie, uim seu naturalem uirtutem, qua quęlibet res potens est in suo genere, siue significat, hanc gręcis interpres, dynamin aliquoties, sed non constanter reddit, latinus & ipse inconstans, frequentius uirtutem, Alemanice, **kræfft**, hoc modo, de uiribus seu uirtutibus, gemarum, metallorum, herbarum aliarumq; rerum loquimur, sic psalmo. xlv. Deus noster refugium & uirtus dei, est in salu- Cor. j. Christum appellat uirtutē dei. Et Ro. j. Euāgelium uirtus dei, est in salu- tem omni credenti, Rursus Daniel. viij. de Antichristo, Stabit rex fortis facie- bus, id est, cuius uirtus & totum (quod aiunt) posse, erit in faciebus, non in ar- mis nec uerbo, sed in specie, pompa & externa conuersatione & superstitione, quod Hieronymus uertit: Rex impudens facie.

Ex quo patet, qđ uirtus dei hoc loco, ea est, qua in sanctis suis per spiritū po- tens est, per quam omnia possunt sancti, quęcumque possunt, cum sit eorum hæc uelut naturalis & uerbo dei ingenta uirtus, sicut calor igni & lapidi graui- tas, & similia, Sic. ij. Corinthios ultimo de Christo: Qui non infirmatur in uo- bis, sed potens est in uobis, Ephel. iij. Ei qui potens est facere omnia super- abundantem, qđ petimus aut intelligimus, hoc est, ei, qui uim & uirtutem ha- bet, seu cuius proprium est facere, plusq; petimus aut intelligimus. Non enim arbitrij, sed naturę modum in deo commēdat, quando dicit: Ei qui potens est, unde nec uerbum posse respōdet apud latinos, huic uocabulo, cum ad contin- gentiam, seu arbitriū, ut gręcis exusia sua, sapius referatur. Multo minus recte uersum est, ubi, pro fortitudine uertit, ut psal. xxij. Dñs fortis, dominus potēs in pręlio, Fortitudo enī aliquid impetus & concitatoris animi, ultra uirtutem naturalem illam importat. At hæc uirtus quietam illam & genuinam rerum uim, qua uelut spēte sua omnia possunt & faciunt, quę suę naturę cōueniunt, significat,

Nomina uirca
& fortitudinē
signantia.

significat, ut sic uirtus dei significet totum quod nos sumus & possumus, sicut
us dono nos posse. Sic beata uirgo: Fecit mihi magna qui potens est, id est,
cuius sunt omnes omnium uires.

גבורה Gibura uero alterum uerbum, quod græcus aliquoties, nec male, dy-
nastiam, latinus potentatum reddit, ut psalmo præcedente: In potentatibus sa-
lus dexteræ eius, psalmo ultimo: Laudate eum in firmamento uirtutis, id est,
uiribus eius, Laudate eum in uirtutibus eius, id est, dynastijs eius, ad dominium
spectat, almanice, mach, sic Gen. x. Iste cepit esse gibor in terra, id est potēs,
ut Hiero. transtulit. Et iterum: Hic fuit gibor uenator coram domino, id est,
cepit dominari alijs robustus uenator, latina enim uocabula, robustus, fortis,
potens, fere sunt impetuosiiora & ferociora, quæ ut his uerbis hebræis componan-
tur, sicut congruit ferreo illi imperio & populo tyrânico, quem siue Isaias, siue
interps eius, populū alti sermonis mihi appellare uidet, cap. xxxiiij. Et psal. xi.
Linguam nostrā magnificabimus, quod Hiero. uertit, roboremus, aptius autē,
dominari faciemus, scilicet ut sola regnet & possit omnia, Sequitur enim: Quis
noster dominus est? Et psalmo, xxiiij, Dominus potēs in prælio, id est in cuius
potestate est sita uictoria & omnes belli euentus, idem enim apud eum est sal-
uare in multis & in paucis, ut psalmo præcedente uisum est.

Pulcherrimus itaq; ordo, prius exaltatur uirtus & posterior catur gibura,
ex uirtute enim nascitur & facile tum augetur, tum seruat potentia seu gibur-
ra, sicut ecōtra nulla stat gibura, ubi nulla est uirtus seu uirtus, Et psal. xxiiij, prius
dicit, Fortis dominus, deinde, potēs in prælio. Ab hac uirtute, Paterfamilias
uocatur גיבור gibir, & materfamilias, gibira, Gen. xvj. A facie Sarai gebirthi,
id est, dominae meæ, ego fugio. Et iterum: Reuertere ad gibirtha tuam, id est do-
minam tuam. At psal. xviij. Exultauit ut gibor, ad curendam uiam. Et. xxxiiij.
Non saluatur rex per multam uirtutem, & gibor non saluatur in multitudine
uirtutis suæ, Teuto. *Ein mechtiger herr.* inde Gabriel, fortitudo dei, sed non
fatis apte.

Aliud uocabulum hebræis, צדק hezec, quod psal. xvij. uidimus: Diligam te
domine, צדק fortitudo mea, Hoc proprie mihi eā uirtutem significat animi,
quam latini fortitudinem, Græci andreian uocant, De qua inter uirtutes mo-
rales sermo frequens, quæ quia exhortationibus & usu rerum difficilium para-
tur, fere ubiq; transfertur, pro confortatione. Deutro. xxxj. Viriliter agite &
confortamini, nolite timere. Item ad Iosue ibidem, Confortare & esto robu-
stus, Et Iosue. j. Tu ergo cōfortare & esto robustus, Et Daniel. x. sapius eo uti-
tur, confortasti, conualui &c. Item cōfortare & esto robustus, Vbi idem uerbi
geminatur, ac si dicat: Confortare cōfortare. Et psal. xxvj. Expecta dominum,
uiriliter age & confortetur cor tuum, Ecce צדק hoelac, uiriliter age, transfert.
Sic Anani Propheta ad Asa regem Iuda. ij. Paralip. xvj. Oculi domini cōtem-
plantur uniuersam terram & præbent fortitudinem his qui perfecto corde cre-
dunt in eum, Hinc Hezechielis prophetae nomen, fortitudo dei uel uirilis au-
dacia dei. Et Hezechias rex Iuda, audacia domini, cui nomini pulchro opere
satisfecisse legitur. iij. Regum. xvij. dum ausus fuit in fiducia dei sui, rebellare
regi Assyriorum. Patet ex his omnibus hefec fortitudinem esse, aduersus timo-
rem, pusillanimitatem & scrupulos animi.

Quartum est, כח Coah, & ipsum frequentissime occurrens, uersum pro uir-
tute, quam audeo affirmare eā esse proprijsime, quā Apostolus, operationem,
græce, energiam uocat, ubi dicit. ij. Thessal. ij. Nam mysterium iniquitatis ope-
ratur.

ratur. Et mittet illis deus operationē erroris. Et Gal. ij. Qui operatus est Petro, operatus est & mihi. Hanc latine efficaciam, seu ut uulgo dicitur, uim executiuam dicemus, ut sit effectus uirtutum prædictarū prodiens in opus. Sic Hezechias. iij. Regum. xix. Venerunt filij ad partum, & uires non habet parturiens. heb. Et uirtus non est ad pariedum. Daniel. viij. Et roborabitur uirtus eius non in hac uirtus ad felicitatem potentis & fortis uiri, ut conficiat quæ tam uiribus quæ animo præsumpsit. Ita enim Paulus operationē erroris Antichristianam prædixit felicem. Et Daniel. viij. de eadem, Prosperabitur & faciet.

Quintum est generale illud, quod hoc psalmo dicitur: Quæ nō potuerunt stabilire. Gen. lv. Non poterat se continere Ioseph. Hoc mihi proprie uidetur respondere nostro latino, quod est facultas uel possibilitas, & græco dynamein, in quo, ius, arbitrium, euentus, cōtingentia includitur, ubi etiam si uirtus sit uel non sit in persona operante, multis tamen alijs impeditur uel iuuatur, quo fiat uel non fiat quod molitur, psal. c. xxvij. Sepe expugnaverunt a iuuentute mea, etenim nō potuerunt. Sunt & alia quæ a petra, ossibus, duritia deriuantur, quæ passim reperiuntur & profirmitate, cōstantia, robore, transferuntur. Sed ea relinquo cum sint ferme allegorica, ut & alius suæ industrix fructum faciat, si uolet.

FINIS SECUNDAE DECADIS PSALTERII.

FINEM hic facio secundæ decadis, totius Psalterij, & ingenue ac fideliter cōfiteor, me plurima tentasse supra uires, nec habere hanc Apostoli gloriationem, qua ad Romanos scribit: Nō audeo aliquid loqui eorū, quæ non effecit Christus per me. Nam uitæ sanctimoniam nihil consecutus sum, quod tamen scio, quæ fuerit & sit necessarium ne doceam antequam facerem: Eruditione uero parum, cum & ipse discipulus hæcenus fuerim, non solum in linguis, sed & prophetis spiritibus discendis, utrunque enim tractatori scripturarum necessarium est, magis tamen spiritus quam lingua. Vnde & si in lingua hebraica, nō uno loco me uideam errasse, metuo tamē ne pluribus in spiritu errauerim, quam mihi conscius non sim, synceram & catholicam fidem a me uspiam læsam, ut gloriari possim, errores meos esse prorsus sine periculo, cum in lingua ista peccata per communē Christū, eruditiores rogo, mea negligant, tū calographos aut quosuis inuulgatores librorum, ne ista euulgēt, donec uel ego uel alius errores aliquot crassos emendauerimus. Satis enim hæcenus feci, si occasionem sapientioribus dedisse inuentus, & officio necessitatis functus fuero, laborem enim, quæ insumpsit & fastidium nō iacto, hoc autē didici, Scripturā esse eam, quæ

RATIO

sumus & possimus, illi
na qui potens est, id est,

aliquoties, nec male, dicitur
ente: In potentibus la
namento uirtutis, id est,
uirtutis eius, ad dominum
por in terra, id est, potēs,
coram domino, id est,
cabula, robustus fortis,
bis hebreis componen
o, quem siue Iudas hie
cap. xxxij. Et psal. xij.
oboremus, apertus autē
ta, Segur enim: Qui
in prelio, id est, in cuius
nim apud eum est sal
est.

terior caratur gloria,
tur potentia seu glori
s, Et psal. xxij. prius
uirtute, Paterfamilias
facie Sarai gebirthi,
birtha tuam id est do
lam uiam, Et. xxxij.
atur in multitudinē
ritudo dei, sed non

idiotus: Diligite
significat animi,
inter uirtutes mo
im difficultatem para
Viriliter agite, &
tare & esto robu
lx. sapius eo uti
Vbi idem uerbi
ceta dominum,
rage, transferat
domini cōtem
fecto corde cre
ei uel uirtus au
pulchro opere
ei sui, rebellare
aduersus timo
er sum pro uis
operationem,
liquitatis ope
ratur.